

<u>Energiantuotanto ja kulutus</u> Fossiiliton ja hiilineutraali sähkön- ja lämmöntuotanto Energian säästäminen kotitalouksissa, julkisella sektorilla ja yrityksissä Energiatehokkuus. Tilatehokkuus.	<i>lin tavoitetilä 2050</i> Uusiutuva energia on halvin vaihtoehto kaikkiin tarpeisiin Suurten energiamäärien teknisesti ja taloudellisesti kannattava varastointi lissä laajasti käytössä Uudet rakennukset tuottavat vähintään käyttämänsä energian lilaakso on uusiutuvan energian globaali yritystoiminnan keskittymä
<u>Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne</u> Älykäs, uusiutuvilla polttoaineilla toimiva liikenne Turvallisen, terveellisen ja kestävän liikkumisen mahdollistava yhdyskuntarakenne	<i>lin tavoitetilä 2050</i> Liikenne on halvinta uusiutuvista luonnonvaroista valmistetuilla polttoaineilla lissä on käytössä uudet edulliset vähäpäästöisten ajoneuvojen haltijamallit lissä on säilynyt monimuotoista luontoympäristöä ja lähivirkistysalueita
<u>Kulutus ja materiaalikierrot</u> Neitseellisten raaka-aineiden kulutus kestävää ja kierrätysmateriaalien käyttö maksimoitu. (Uudelleenkäyttö ja uusiokäyttö otettu huomioon jo tuotesuunnittelussa) Uudet kulutusmallit kotitalouksissa ja julkisessa taloudessa; tuotepalvelut, yhteisomistaminen, vuokraus ja lainaus	<i>lin tavoitetilä 2050</i> Resurssiviisauden ja teollisen ekologian esimerkkialue
<u>Ruoan tuotanto ja kulutus</u> Yhden maapallon rajoissa tuotettu ja kulutettu ruoka luo hyvinvointia, terveyttä ja taloudellista kasvua	<i>lin tavoitetilä 2050</i> <i>li on keskeinen toimija pohjoissuomalaisen ruokatuotannon renkaassa etenkin kalan osalta</i> <i>lissä tuotettujen ja kulutettujen elintarvikkeiden hiili- ja vesijalanjälki huipputasoa</i>
<u>Veden käyttö ja luonnonvedet</u> Puhtaat luontovedet, kestävä vedenkulutus, ravinteiden talteenotto ja kierrätys	<i>lin tavoitetilä 2050</i> <i>lin jokien biologinen ja kemiallinen tila vastaava kuin 1950</i>
<u>Luonnon monimuotoisuus</u>	<i>lin tavoitetilä 2050</i>

Valitse tilanne sarakkeesta toimenpiteiden tilanne:

PUNAINEN

KELTAINEN

VIHREÄ

ei ole aloitettu

aloitettu

valmis

Energiantuotanto ja kulutus

Toimenpide	Vastuutaho	Tyyppi (investointi/ käyttötalous/ Muu)	Mitattava yksikkö	2023	Tavoitteen tilanne 06/2023	Huomiot
Merta-keittiön aurinkovoimaloiden sähköntuotanto (MWh/v)	Ateria- ja puhtauspalvelut	Muu	MWh/v	18,6		Merta-keittiön aurinkovoimaloiden sähköntuotannon seuranta
Merta-keittiön aurinkovoimaloiden sähköntuotanto (MWh/v)	Ateria- ja puhtauspalvelut	Käyttötalous	€/v	2511		Tuotetun sähkön määrä vuodessa.
Energian käytön seuranta keskuskeittiöllä (sähkö, lämpö) 50/50 periaatteella	Ateria- ja puhtauspalvelut	Muu	MWh/v			Energian käytän seurannassa 50/50 mittariston tavoitteet.
Micropolis kiinteistön energiatehokkuuden parantaminen, RAU ja Jäähdyksen ja lämmityksen saneeraus	lilaakso	Investointi	€	100 000		Pakollisia uusimisia, laitteistot elinkaaren päässä.
Sähköautopisteiden lisääminen lilaakson omistamiin kiinteistöihin ja Micropolikselle.	lilaakso	Investointi	€	25 000		Sähköautopisteiden lisääminen pysäköintialueelle mahdollistaen yleistyvien sähköautojen lataamisen yritysten käyttöön.

Energiatehokkuussopimuksen koordinointi	Elinvoimapalvelut	Muu	%	2		KETS sopimus: 10,5% säästö energiakulutuksessa vuoteen 2025 (vertailuvuosi 2014)
Tuulivoimakaavoitus	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Muu	lkm	10		Voimassa olevien tuulivoimakaavojen lukumäärä
Kunnan katuvalaistus uusitaan energiatehokkaaksi	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Muu	lkm	50		Elohopealamppujen vaihto LED-valaisimiin
Kunnan katuvalaistus uusitaan energiatehokkaaksi	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Investointi	€	50 000		
Isompien kiinteistöhankkeiden yhteydessä sähköautolatauspisteiden tarvetarkastelu	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Investointi	lkm	14		

Rakennusvalvonta antaa opastusta ja neuvoja energiataloudelliseen rakentamiseen.	Rakennustarkastus	Muu	lkm	5		AO-lupien energiatehokkuus luokka vähintään 5% alle E-luvun raja-arvon.
Koulukiinteistöjen energian ja veden käyttö	Opetuspalvelut	Muu	Kwh	3 016 240		
Koulukiinteistöjen energian ja veden käyttö	Opetuspalvelut	Muu	m3	3 213		
Varhaiskasvatuksen kiinteistöjen energian ja veden käyttö	Varhaiskasvatuspalvelut	Muu	Kwh	858 978		Mitataan muutosta
Varhaiskasvatuksen kiinteistöjen energian ja veden käyttö	Varhaiskasvatuspalvelut	Muu	m3	1 803		Mitataan muutosta
Varhaiskasvatuksen kiinteistöjen tilat tehokkaassa käytössä	Varhaiskasvatuspalvelut	Muu	€	164 518		Käyttöaste kokonaiskustannukset
Opetuspalveluiden kiinteistöjen tilat tehokkaassa käytössä	Opetuspalvelut	Muu	€	539 958		Käyttöaste kokonaiskustannukset

Liikkuminen ja yhteiskuntarakenne

Toimenpide	Vastuutaho	Tyyppi (investointi/ käyttötalous/	Mitattava yksikkö	2023	Tavoitteen tilanne 06/2023	Huomiot
------------	------------	--	----------------------	------	----------------------------------	---------

Sähköautojen käytön lisääminen henkilöstön työajoissa	Ateria- ja puhtauspalvelut	Muu	km/v	7 000		Mittauslukujen pohjatietona käytetään vuoden 2021 tietoja.
Uudet sähköautojen latauspisteet tai kaasun jakelupisteet tai uusiutuvien polttonesteiden jakelupisteet	Elinvoimapalvelut	Investointi	kpl			2022 sähköautojen latauspisteet toteutuu ulkopuolisen investoijan toimesta
Etätyötapaamiset, säästö km ja päivärahakorvaukset	Elinvoimapalvelut	Muu	%	30		Seurataan vuosittain maksettujen km korvausten ja päivärahojen määrää suhteessa vuoteen 2019

Paikallista-merkin ympäristölupaukset	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	10		Paikallistamerkki yritys on iiläinen tai iiläisen työllistävä ympäristövastuulli suuteen sitoutunut toimija. Tavoite kasvattaa vuosittain Paikallista yritysten määrää. https://micropolis.fi/yrityspalvelut/#paikallista
Oman auton käytön/matkakustannusten vähentäminen. Tavoitteena lisätä sähköauton käyttöä ja kokouksiin/koulutuksiin osallistuminen etänä. Seurataan vuositasona.	li-instituutti	Muu	%	5		Tavoitteena Instituutin km - korvaukset €/vuosi vähennys 5% ja sähköautojen km lisäys.

Oman auton käytön/matkakustannusten vähentäminen. Tavoitteena lisätä sähköauton käyttöä ja kokouksiin/koulutuksiin osallistuminen	li-instituutti	Muu	%	5		Tavoitteena Instituutin km - korvaukset €/vuosi vähennys
Kunnan omistaman tapahtumakaluston yhteiskäyttö eri tapahtumajärjestäjien kanssa.	li-instituutti	Muu	LKM			Käyttö kertojen ja lainausten lukumäärä
Kansalaisopisto ja taidekoulu toteuttavat vähintään 5 kulutukseen ja materiaaliikiertoon liittyviä kursseja tavoitteena vähintään 40 osallistujaa.	li-instituutti	Muu	lkm	5 kpl./ 40 hlö		Kestävää kehitystä edistävää koulutusta/kasvatusta. Ympäristö ja luontoarvojen arvostaminen ja toimiminen niitä kunnioittaen.

Kunnan irtaimen kierrätys, tuunaus ja käytöstä poistetun materiaalin uusiokäyttö kunnan eri toimaloilla. Tavarat kiertoon järjestelmä.	li-instituutti	Muu	%			Käyttöaste. Tavoitteena on, että irtaimen kierrätys arkipäiväistä toimintaa, kestävä kehitys.
Kaavoituksella täydennetään yhdyskuntarakennetta	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Muu	ha	10		Maanhankinta taajaman laajenemisalueilta . Tavoitteena autoton liikkuminen.
Energiatehokkuus kunnan uudisrakentamisessa	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Investointi	E-luku	110		Haminan uuden päiväkodin E-luku vaatimusta parempi
Energiatehokkuus kunnan uudisrakentamisessa	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Investointi	€			

Lupa-, varaus- ja seurantajärjestelmien digitalisaatio	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Muu	lkm	7		Lupa.fi, Routa.fi, Julius, Kiinteistöautomaation etäohjaus, Resurssiviisauden vaikutusten arviointi- ja seurantatyökalu, etätyöyhteydet
--	---	-----	-----	---	--	---

Kulutus ja materiaalikierrot

Toimenpide	Vastuutaho	Tyyppi (investointi/ käyttötalous/ Muu)	Mitattava yksikkö	2023	Tavoitteen tilanne 06/2023	Huomiot
------------	------------	--	----------------------	------	----------------------------------	---------

Ympäristömerkin saaneiden pesu- ja puhdistusaineiden hankinnat	Ateria- ja puhtauspalvelut	Käyttötalous	% ostoista	75		Puhatuspalveluissa huomioidaan kestäväkehitys käyttämällä ympäristömerkin saaneita pesu- ja puhdistusaineita.
Jätteiden erilliskeräys, jätekipat	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	10		jätekippojen lisäys vuosittain
Kiertotalousklusteri	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	42		
Biojätteen keräämisen laajentaminen	lin vuokratalot Oy	Muu	kpl			Biojätteen keräys kaikkiin vuokratalojen asuin kiinteistöihin (kuivaniemi) + tornikuja

Biojätteen keräämisen laajentaminen	lin vuokratalot Oy	Muu	€	2 000		Sekäjätteen noukokertojen määrän väheneminen ja siitä johtuva kustanusten pieneminen. mittaus aloitetaan 2022
Muovin erilliskeräys Micropoliksen kiinteistössä.	lilaakso	Muu	kg/v			Tarkoitus aloittaa kerääminen vuoden 2022 aikana
Kunnan kiinteistöjen jätepilotti	Kiinteistö- ja ympäristötekkniset palvelut	Käyttötalous	kpl	20		Pilotissa mukana olevien kiinteistöjen lukumäärä, joissa jätehuoltoa

Paikallisten yrittäjien huomiointi hankinnoissa	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Investointi	€			Hyväksytyjen tarjousten vaikutus paikallistalouteen
Kierrätysmateriaalien käyttö infrarakentamisessa mahdollisuuksien mukaan	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Muu	lkm	0		Yhteistyökuvio aiheeseen liittyen Micropoliksen kautta.
Kansalaisopiston ja taidekoulun toteuttamat kulutukseen ja materiaaliikiertoon liittyviä kurssit.	li-instituutti		kurssien lkm	5		Kestävää kehitystä edistävää
Kansalaisopiston ja taidekoulun toteuttamat kulutukseen ja materiaaliikiertoon liittyviä kurssit.	li-instituutti		osallistujat lkm	40		
Kunnan omistaman tapahtumakaluston yhteiskäyttö eri tapahtumajärjestäjien kanssa.	li-instituutti		käyttö-kertojen/ lainausten lkm	12		Kestävä kehitys.
Kunnan irtaimen kierrätys, tuunaus ja käytöstä poistetun materiaalin uusiokäyttö kunnan eri toimaloilla. Tavarat kiertoon järjestelmä.	li-instituutti		Tilausten lukumäärä.	50		Tavoitteena on, että irtaimen kierrätys arkipäiväistä toimintaa, kestävä kehitys.

Kompostien määrä opetuksen yksiköissä	Opetuspalvelut	Muu	Määrä			Kompostien käyttö lasten ja nuorten kasvatuksessa ja opetuksessa.
Kompostien määrä varhaiskasvatuksen yksiköissä	Varhaiskasvatuspalvelut	Muu	Määrä			Kompostien käyttö lasten ja nuorten kasvatuksessa ja opetuksessa.
Kierrättämällä hankitut tavarat ja välineet.	Opetuspalvelut	Käyttötalous	euro	20 000		
Kierrättämällä hankitut tavarat ja välineet.	Varhaiskasvatuspalvelut	Käyttötalous	euro	10 000		
Luonnonmateriaalien hyödyntäminen toiminnassa.	Opetuspalvelut	Muu	euro	3 000		Säästöjä Aineet ja tarvikkeet
Luonnonmateriaalien hyödyntäminen toiminnassa.	Varhaiskasvatuspalvelut	Muu	euro	2 000		Säästöjä Aineet ja tarvikkeet
Luokkien tutustuminen Kiertokaareen	Opetuspalvelut	Muu	Määrä	3		
Ruoan tuotanto ja kulutus						

Toimenpide	Vastuutaho	Tyyppi (investointi/ käyttötalous/ Muu)	Mitattava yksikkö	2023	Tavoitteen tilanne 06/2023	Huomiot
Syntyneen ruokahävikin määrä kunnan järjestämissä ruokapalveluissa (kg/v)	Ateria- ja puhtauspalvelut	Muu	Kg	9000		
Ruoanvalmistuksessa käytettävät paikalliset raaka-aineet	Ateria- ja puhtauspalvelut	Käyttötalous	€	150000		
Biojätteeseen menevän ruokahävikin määrän vähentäminen	Ateria- ja puhtauspalvelut	Muu	kg	20000		Seuranta g/asiakas. Asiakaskohtainen hävikki vähenee.
Kasvisruoan osuus kunnan ateriapalvelun tarjonnasta	Ateria- ja puhtauspalvelut	Muu	%	5		Kasvisruoan määrä ateriatarjonnasta kasvaa
Uusio- tuotetun ruoan osuus ateriapalvelun Kasvis/vihannes (CiiYou)	Ateria- ja puhtauspalvelut	Muu				
Kalatalouden vahvistaminen	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	12		Kalatalouden kehittämisessä mukava olevien yritysten lukumäärä

Kuivajoen kalakunnostushanke	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Muu	€			Kuivajoen kalataloudellisen kunnostamissuunnitelman laatiminen joen kunnostamattomalle osalle, aina Oijärvelle saakka.
Olhavanjoen kalakunnostushanke	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Muu	€			Olhavanjoen kalataloudellinen kunnostaminen. Kunnostettujen koskiosuuksien lukumäärä.

Hävikkiruoan vähentäminen opetuksen yksiköissä.	Opetuspalvelut	Muu	kg/v			Tavoitteena kaiken ruokahävikin kompostoiminen.
Hävikkiruoan vähentäminen varhaiskasvatuksen yksiköissä.	Varhaiskasvatuspalvelut	Muu	kg/v			Tavoitteena kaiken ruokahävikin kompostoiminen. Mittauksen aloittaminen v2022. Seuraavina vuosina prosentuaalinen vähenemä esim - 10%

Veden käyttö ja luonnonvedet

Toimenpide	Vastuutaho	Tyyppi (investointi/ käyttötalous/ Muu)	Mitattava yksikkö	2023	Tavoitteen tilanne 06/2023	Huomiot
------------	------------	---	-------------------	------	----------------------------	---------

Merta-keskuskeittiön käyttämän veden määrä	Ateria- ja puhtauspalvelut	Muu	l/vuosi			Seurataan keskuskeittiön kulutetun puhtaan veden käyttöä. Mittari 51/50 pohjalta.
Circlab yritysverkoston koordinointi	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	80		
Ijoen yhteistyöverkoston koordinointi	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl			
Tuotetun talousveden määrä suhteessa laskutukseen	Iin vesiliikelaitos	Muu	m3	alle 1,2		Pitkän aikavälin tavoite
Käsiteltyjen jätevesien määrä suhteessa laskutukseen	Iin vesiliikelaitos	Muu	m3	alle 1,3		Pitkän aikavälin tavoite
Viemäriverkoston laajentaminen	Iin vesiliikelaitos	Muu	m	1 500		
Viemäriverkoston laajentaminen	Iin vesiliikelaitos	Investointi	€	200 000		
Verkostojen saneeraus	Iin vesiliikelaitos	Muu	m	1 500		
Verkostojen saneeraus	Iin vesiliikelaitos	Investointi	€	300 000		
Veden kulutus	Opetuspalvelut	Käyttötalous	m3	48 000		

Ympäristö ja luonto

Toimenpide	Vastuutaho	Tyyppi (investointi/ käyttötalous/ Muu)	Mitattava yksikkö	2023	Tavoitteen tilanne 06/2023	Huomiot
------------	------------	--	----------------------	------	----------------------------------	---------

Ojasta Allikkoon hankkeen kunnostuskohteen suunnittelu malli	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl			suunnittelumallin luominen valtakunnan tason ohjeistukseksi
Lähivirkistysalueiden kehittäminen	Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	Investointi	€			Sikalanjärven luontopolkuhanke . Saanut ELY:ltä 20 000€ avustuksen.

Kunnan elinvoima

Toimenpide	Vastuutaho	Tyyppi (investointi/ käyttötalous/ Muu)	Mitattava yksikkö	2023	Tavoitteen tilanne 06/2023	Huomiot
------------	------------	--	----------------------	------	----------------------------------	---------

lin ilmastobrändityön vahvistaminen	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	200		Yhteistyökumppanit verkostossa (kpl), paikallinen - kansallinen, kansainvälinen. Ilmastoareenan ja Circlabin kumppaniverkosto.
lin ilmastobrändityön vahvistaminen	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	1 000		Asukkaiden osallistaminen paikallinen - kansallinen. Kunnan markkinointi.
Yritysmarkkinointi ja yrityspalvelut	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	10		sijoittuvat yritykset
Yritysmarkkinointi ja yrityspalvelut	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	15		perustetut yritykset (netto)

Yritysmarkkinointi ja yrityspalvelut	Elinvoimapalvelut	Muu	kpl	30		syntyneet uudet työpaikat
Kestävään kehitykseen tai ilmastoteemaan	Opetuspalvelut	Muu	kpl	10		syntyneet uudet työpaikat